

ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

ΤΟΥ Κ. Κ. ΦΑΛΤΑΓΙΤΣ

Η ΑΘΗΝΑ ΠΡΟ 70 ΕΤΩΝ

"Όλα άλλαξαν. Κι' αυτό το κλίμα άκμα. Ή δροσερή Αθήνα του 1860 και ή πυρπολυμένη του 1930. Οι κάτοικοι. Οι κάλλοι. Η Αθηναϊκή μακροβιότητα των συγχρόνων. Τά δημόσια κτίρια. Ή έγκλησεις. Ή Μητρόπολις που δεν είχε τελειωμέ. Τά κέντρα. Ή εφημερίδες. Ή φτήνια. Τά κρασιά. Ή άδικημένη ρετινα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Στά 1860 έξεδόθη γιά νά χρησιμεύσει ως όδηγός των Αθηναίων ένα βιβλιαράκι, τό όπιο μάς παρέχει σάν τοις άλλοις και την πληροφορία ότι ή μεγίστη θερμοκρασία ήτο σιάν στην πρωτεύουσα, κατά την εποχή αυτή, μόλις έφτανε τοις 33 βαθμοις, ότι οι διαρκώς πνέοντες άνεμοι και ιδίως ή θαλασσία αύρα καθιστούσαν κατά την διάρκεια του θέρους την διαμονή στην Αθήνα όχι δυσάρεστη. Από τό 1860 όμως ως τό 1930 όλα άλλαξαν στην πρωτεύουσα και αυτό αύθια τό κλίμα. Ή θερμοκρασία άνεβαίνει πια κανονικά τό θέρους στοις 37, 38, 39 και 40 βαθμοις ήτο σιάν και ή διαμονή στην Αθήνα είνε άνυπόφορη. Σωστό μαρτυροίό και γόλασις.

Αναφέρει όμως κι' άλλα περίεργα τό βιβλιαράκι αυτό. Οι κάτοικοι σήμερα στην Αθήνα άνοχονται στοις 600.000. Τό 1860 δέν ήσαν παραπάνω από σαράντα χιλιάδες. Κατό τό 1857 έβγαν στην Αθήνα 1.222 γεννησις, 864 θάνατοι, όσοι δηλαδή γίνονταν σήμερα σ' ένα μήνα.

Στή στατιστική των θανάτων τό 1858 βλέπομει ότι τρεΐς Αθηναίοι πέθαναν σέ ηλικία 120 ετών, ένας σέ ηλικία 112, ένας σέ ηλικία 110 και ένας σέ ηλικία 105 ετών. Έξαισι που πέθαναν σέ ηλικία 95 και 100 ετών ήσαν πολύ περισσότεροι. Τέτοια θάνατα μαρροφωίας δέν γίνονταν φυσικά σήμερα.

Κατό τό 1860 φαίνεται ότι ήτοχαν και άρκετοι Τούρκοι στην Αθήνα. Μιά σχετική είδησις αναφέρει ότι "οι Οθωμανοί των Αθηνών σκεπτόνται νά κτισούν ζεχάμι". Τζαμί όμως δέν χτίστηκε έποτε, και φαίνεται ότι και οι Τούρκοι της πρωτεύουσής έλαττώθηκαν σημαντικά.

Την ίδια αυτή εποχή χτίστηκε και ό ναός των διαμυρτομένων από τον Έλληνα αρχιτέκτονα Κλεάνθη, στόν όπιο, μαζί με τους Γερμανούς αρχιτέκτονες Κλένσε και Σάουμπερτ όφείλει ή Αθήνα τά πρώτα σχεδιά της ως πόλις.

Κατό τό 1860—1861 έπερατώθη και ό ναός της Μητροπόλεως που είχαν άρχίσει τό 1840. Διεκόπητο όμως κάθε τόσο ή οικοδόμησις του γιατί δέν έφταναν τά χρήματα.

Γιά τό χτίσιμο του ναού της Μητροπόλεως χρησιμοποήθηκαν άλληλοδιαδόως τέσσερις αρχιτέκτονες : Ό Γερμανός Χάνσεν, οι Έλληνες Κάλβος και Ζέκος και ό Γάλλος Μπουανζέ.

Την ίδια εποχή χτίζονταν και ό ναός της Αγίας Ειρήνης, σχεδιασθείς από τον περίφημο αρχιτέκτονα μας Λυσανδρο Κανταντζόγλου, είχαν δέ προ καιρού άποπερατωθεί οι ναοί του Αγίου Γεωργίου και της Ζωοδόχου Πηγής.

Στά 1860 ήτοχαν στην Αθήνα δύο γυμνάσια και δύο ελληνικά σχολεία, ό δέ αριθμός των μαθητών μαζί με τους φοιτητάς του Πανεπιστημίου έξιμαινετο μεταξύ των 1200—1500.

Σήμερα υπάρχουν στην Αθήνα περισσότερα από τριάντα γυμνάσια, δημόσια και ιδιωτικά, μαζί με τά ισοβάθια πρακτικά Λύκεια και τίς έμπορικές σχολές. Ό αριθμός δέ των μαθητών υπερβαίνει τίς δώδεκα χιλιάδες ...

Έχε αύθια στό 1860 ή Αθήνα έκτός από τό Πανεπιστήμιο, τά δύο ελληνικά σχολεία και τά δύο γυμνάσια, την Ριζάρειο Σχολή, την Σχολή των Καλών Τεχνών, την Στρατιωτική Σχολή, τό Αρσάκειο και ένα Διδασκαλείο.

Υπήρχαν όμως και τότε και άρκετά ιδιωτικά σχολεία, μεταξύ των όποιων όνομαστά ήσαν τό Γρηγορίου Παπαδοπούλου, του Βάρα, του Μανούσου, του Σουρμελιή και τίς Χίλ.

Τό σχολείο Χίλ διατηρείται μέχρι σήμερα. Στά 1860 λειτουργούσαν στην Αθήνα 24 τυπογραφεία, 15 λιθογραφεία και 8 χυτήρια τυπογραφικών στοιχείων. Σήμερα τά τυπογραφεία υπερβαίνουν τά διακόσια, τά λιθογραφεία όμως περιορίσθηκαν. Επίσης περιορίσθηκε και ό αριθμός των χυτηρίων. Έννοείται ότι τά τωρινά χυτήρια και λιθογραφεία είνε κοσμοσός άντιπαραβολώμεια με τά μακροεραστήρια εκείνης τίς εποχής.

Από τίς εφημερίδες του 1860 μεγαλύτερη κυκλοφορία είχαν ή «Α θ η νά», ό «Α ι ώ ν», και ή «Ε λ π ι ζ». Όσον άφορά την σημερινή κυκλοφορία των εφημερίδων δέν δυσκολευόμαστε, μαζί με τους έκδότες των, νά γράψουμε κι' έμεις, ότι όλες έχουν την... πρώτη κυκλοφορία ...

Τό 1860 χτίζονταν αύθια ή Ακαδημία και ή Βουλή. Βοηθειάοντο τό Πολυτεχνείο, τό Αρχαιολογικό Μουσείο, και τό Δικαστικό Μέγαρο, τό όπιο, ως γνωστόν... αύθια σχεδιάζεται !

Αριστοκρατικά ξενοδοχεία της εποχής έθεωρούντο τό τίς «Ανατολής» και τό «Αγ-

γλάς». Δομάτιο, πρόχειμα και γέμια στοιχίζαν στό δύο αυτά άριστοκρατικά ξενοδοχεία όραχμές δέκα ...

Τά καφενεία ήσαν και τότε πολλά. Έφταναν δηλαδή τά εκατό. Από αυτά περισσότερα από δέκα είχαν μπιλιάρδο. Τά πλέον συγχωζόμενα ήσαν ή «Ανατολή» και τό περίφημο καφενείο τίς «Ωραίες Έλλάδος».

Άρκετη πελατιά συγχέντρωναν τότε και τά Ξαχαροποιεία, τά όπια έλέγοντο «Ξαχαροποιεία». Σ' αυτά μαζεύονταν ή λεγόμενη καλή τάξις και έδιόδαζαν εφημερίδες, γιατί την εποχή εκείνη δέν έθεωρείτο ευπρεπές τό φουτάρι εΐς τά καφενεία !

Άκόμη στό 1860 ήτοχαν στην Αθήνα 76 οινοποιεία, 13 οινοπνευματοποιεία και 8 οινοπνευματοποιεία, τά όπια άπετέλεσαν την άπαχγή των σημερινών ούζάδων. Τά προτιμώμεια κρασιά από την αριστοκρατία και την καλή τάξι έποχής αυτής ήσαν ά ελληνικά άπομνημύσις των Γαλλικών κρασιών, τά κρασιά τίς Σαντορίνης, τίς Σάμου και τίς Κύπρου.

Τό άθάνατο ρετινάτο τό όπιο κατέκτησε όχι μόνον την πρωτεύουσα, αλλά όλόκληρη την Ελλάδα, έθεωρείτο τότε ως κρασί κατωτέρης ποιότητος και τό έπταν μόνον τά λαϊκά στρώματα. Είχαμει αύθια στό 1860 90 έμπορικά καταστήματα, τά όπια πωλούσαν εφοπτικά είδη, 90 ήποδηματοποιεία, 70 ραφεία, τά όπια εφοπίζαν, κατά την τότε έξαρχισαν εγ α λ λ ι σ τ ι α, και Ξ ρ α φεί α ελληνικών ενδημάτων, τά ελληνοραφεία και απαιτητικά λαγώμεια.

Τού εν όλίγους ή Αθήνα πρό 70 ετών. Κανείς δηλαδή δέν θά άσπτετη την σημερινή της εξέλιξι, και με τό όχημα του. Ήταν τόσο αγάδια ...

Κ. ΦΑΛΤΑΓΙΤΣ

ΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ

(Του ΛΕΟΠΑΡΑΙ)

Μού λένε μερικοί : —« Άφού κλεισμένη τά φείδια τραγουδών στό σωθικά σου, γιατί σέ τραγουδάει μαγεμένη σκορπύεται ή καρδιά σου και λαλιέ και γίνει χαροπή τή μελωδιά σου σάν τό φυλακισμένο τό πουλί ;»

Άκούω νά τή νοιάσουν δέν μπορούνε τή δόλια μου καρδιά που μέσα πάλλει, και πός τό γλυκόλιπο πουλί, κλεισμένο, τή χαρά ποτέ δέν ψάλλει, μιά άδιάκοπα τον πόνο του λαλιέ ...

Μεταφρ. ΣΤΕΦ. ΛΑΦΝΗ

ΟΝΕΙΡΟ Ή ΨΕΜΜΑ ;

(Του ΣΤΕΚΚΕΤΙ)

Στ' όνειρο μού φάνηκε πός την εξανάβλεπα, άγγελος οδράσιος ήθε στο πλεύρο μου και με τίς φτεροφές της τίς μαργαριτοπέλετες αλλά με χτύπησε μέσ στο πρόσωπό μου.

Εροορδισε κάτωστρα κι' έπερταν άτέλειοτα ξελέκα ως τά γόνατα τά ξανθά μαλλιά της, έρωτος πλημμύριζε φλόγα από τό πρόσωπο, έρωτος πλημμύριζε φλόγα απ' τή χείλις της.

Άχ ! μιά σάν έκόνταξα τό γλυκό χαμόγελο νά φανή στό χείλι της κόκκινο σάν αίμα, είλα : «Εξίνα άρραπάλαστη, άν μού χαμογέλασε, ή δικό μου όνειρο ή δικό σου ψέμμα ».

Μετ. Α. ΜΑΤΕΣΙ

ΑΝΕΜΟΝΕΣ

ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Ό μεγαλύτερος από τους γόλακας είνε ό έγιοισμός.

— Τον ήλιο και τό θάνατο ποτέ δέν τους άντικυρούμει κατάμματα.

— Τά άνδρικά προτερήματα σπανιώτατα άπαντώντι στοις γυναίκες. Άλλά και τά γυναικεία θέληγρητα ποτέ δέν άπαντώντι στοις άνδρες.

